İMÂM-I ÂZAM'IN EBÛ YUSUF'A VASİYETİ

Çeviren :

D. SABİT ÜNAL

NEŞRİYATI NO : 34

— İkinci Baskı —

ANKARA

1 9 6 2

ÖNSÖZ

Bu risale, İmamı Azam Hazretlerinin, İmamı Ebu Yusuf'a yapmış olduğu ve herkesin muhtaç bulunduğu yüksek ve şerefli edeplerden (Devlet Reisi, Hükûmet büyükleri, ilim adamları, halk ve saire ile muaşeret) hususundaki tavsiyelerini bildirir.

İmamı Azam Hazretlerinin tercümei hali (kısa da olsa) bundan evvel tecrüme ve Diyanet İşleri Başkanlığınca tabı' ve neşredilmiş ve Maarif Vekâletimizce de İmam Hatip Okullarına tavsiye buyrulan (Fıkhı Ekber ve İzahı) adlı kitabımızda yazılmış bulunduğundan burada yalnız İmamı Ebu Yusuf'un kısa hal tercümesi verilmiştir.

Tercümede mümkün olduğu kadar metne sadakat gösterilmiş ve maksadın iyi anlaşılması için bir kaç yerde bir kaç kelime ilâvesine lüzum görülmüştür. (Bunlar da iki çizgi arasında gösterilmiştir.

Hatalarımın düzeltilmesini okuyucularımızdan rica eder ve hepimize Allahtan tevfik ve hidayet dilerim.

Mütercim
Sabit ÜNAL

İMAMI EBU YUSUF HAZRETLERİNİN HAL TERCÜMESİ

Asıl ismi Ya'kup, baba adı İbrahim olup, soyca Ansaridir.

İmamı Âzam'ın birinci derecede talebesinden ve Hanefi fakihlerinin en büyüklerindendir.

İmamı Âzam'ın reiy ve içtihatlarını zabıt ve tahrir ederek âleme tanıttıran bu zattır.

Hicrî 113, Milâdî 722 tarihinde Kûfe'de doğmuş, Hicrî 182, Milâdî 789 da Bağdat'ta vefat etmiştir.

Ataoğlu Saip, Ebu İshak Şeybanî Süleyman-ütteyhi, Yahyazade Said'ül Ansarî, Süleyman-ül A'meş, Hişam bin Urve, Haccac oğlu Ernad, Şit ibni S'ad gibi birçok zevattan hadîs almıştır.

Kâdıl kudat unvanı ilk defa bu zata verilmiştir.

İmamı Âzam'ın tedris halkasına girmiş, mezhep sahibi İmamı Ahmet ibni Hanbel de Ebu Yusuf'tan ders almıştır.

Abbasî halifelerinden Hâdi, Mehdî ve Harun Erreşit zamanlarında yaşamış ve bunların devrinde 18 sene Kadıl kudat - Kadılar kadısı - Şeyhülislâmlık makamında kalmış ve bütün kadılıklara Hanefi kadılar tâyin etmiştir.

Kendisinden İmamı Âzam'ın diğer talebesi ve Hanefi fakîhlerinin ikinci derecede büyüğü sayılan İmamı Muhammet İbni Hasan eşşeybanî ile mezhep sahibi İmam Ahmet ibni Hanbel, hadîs münekkitlerinden İmamı Yahya-bni Maîn gibi birçok fakîh ve muhaddisler hadîs rivayet etmişlerdir.

Fıkıhta (İmammeyn) denilince Ebu Yusuf ile İmamı Muhammet anlaşılır.

Zekâsının şiddeti, karihasının vüs'ati, şer'î hükümlerinin yürütülmesinde tuttuğu yolun doğruluğu ve hakkaniyeti hakkında pekçok rivâyet vardır.

İmamı Ebu Yûsuf Hazretleri tâbakatı fukahada Mutlak müctehittir. İmamı Âzam'a tâbi değildir. Fakat içtihatlarının muvafakatından dolayı tâbi sanılmıştır.

Nitekim birçok meselelerde üstadı İmamı Âzam'a muhalefet etmiştir.

Bununla beraber onun usul ve menahicine tâbi olmuş, ayrıca bir mezhep sahibi olmamıştır.

Hanefi mezhebini İslâm âleminin her tarafına yayan bu zattır.

Fıkıhtan (Elmaâli), (Ennevadir) adındaki eserleri müteaddit ciltler teşkil eder.

(Kitabül Harac) adlı eserini Harunürreşid'in arzusu üzerine yazmıştır.

İmamı Ebu Yûsuf Hazretleri, fıkıh ilminde olduğu gibi tefsir ve hadîs ilimlerine de bihakkın vâkıf ve yüksek bir müctehit idi.

Oğlu Yûsuf Hazretleri de zamanının fakîhlerindendir. Babasının hayatında Bağdat'ın batı tarafına kadı tâyin edilmiştir.

Vefatı babasından dokuz sene sonra, 192 dedir. İmamı Ebu Yûsuf ile İmamı Muhammet arasındaki dargınlıklara dair olan ve hele İmamı Ebu Yûsuf'un Harunurreşit huzurunda İmamı Muhammet ile bulunduğu bir mecliste İmamı Muhammed'i çekemiyerek ilmi ile kendinden üstün çıkması endişesi ve halifenin yanındaki mevkiini kaybetmek mülâhazası ile bir manevra yaparak İmamı Muhammed'i huzurdan çıkardığı ve arkasından da halifeyi onun aleyhine çevirecek sözler sarfettiği ve bu yüzden aralarının açılıp İmamı Muhammed'in Ebu Yûsuf'la ölünceye kadar konuşmadığı gibi rivâyetler sağlam bir esasa dayanmamaktadır.

Bu haberler düşmanların uydurdukları ve kısa düşünceli kimselerin etrafa yaydıkları tezvirlerden ibarettir.

Yüksek ilim ve irfanları herkesçe teslim olunan zatlar böyle şeylerden çok uzaktırlar.

Bu rivâyet ve işaaların çürüklüğünü anlıyabilmek için fazlı ile meşhur Zahidi Kevseri'nin (Bülûğ'ül emanî fi siret-il imam Muhammet ibnil Hasan-iş Şeybanî) adındaki eseri okumalıdır.

İMAMI ÂZAM EBU HANİFENİN, ARKADAŞI EBU YUSÛFA AİT VASİYETİDİR.

Hanefi fakîhlerinden İbni Nüceym'in, «Eşbah ve nezair» adlı fıkıh kitabının sonunda yazdığına göre İmamı Âzam bu tavsiyesini: Ebu Yûsuf'ta olgunluk, ahlâk güzelliği ve halk üzerindeki şeref ve ikbali zahir olduktan sonra yapmıştır.

İmamı Âzam tavsiyesine şöyle başlamaktadır :

Ey Ya'kup sultana (*) saygı göster!

Mevkiine tâzim et!

Huzurunda yalan söylemekten sakın!

İlmî bir mesele için seni çağırmadığı vakitlerde yanına girmekten kaçın! Çünkü ona gidip gelmeği, girip çıkmağı çoğaltırsan sana itibar etmez olur, mevkiin yanında küçülür (**).

Sultan ile muamelende ateşten faydalandığın gibi ol! Uzakça dur; ona çok yaklaşma! Çünkü Sultan - ateş gibidir -, kendisinde gördüğünü bir kimsede görmez.

Huzurunda - ilmî meseleleri - çok konuşma! Çünkü kendisini etrafındakilere senden bilgin göstermek için, dediklerini - bir zaman - aleyhine tutar, onları kendi ilmi olarak satar, seni hatalı çıkarır; muhitinin gözünde küçülürsün.

Huzuruna girdiğin zaman hem kendi kadrini, hem de başkasının kadrini bilen ol!

Sultanın yanında tanımadığın bir bilgin var iken huzuruna girme!

Çünkü sen ilmen ondan aşağı bir halde olursun da huzurundaki konuşmada ondan üstün çıkıverirsin. Bu yüzden o adam seni bir zarara uğratır.

(*) Padişah, şah, emîr, melik, hâkim, umumî vali; bir kelime ile Devlet Reisi.

(**) Özel ziyaretler de böyledir. Atalarımız (Sık gitme dostuna! Yatar sırtı üstüne. Seyrek git ki dostuna; kalksın ayak üstüne.) demiştir.

Eğer sen ondan daha bilgili olursan, belki huzurda ondan aşağı inebilirsin. Bu suretle de sultanın gözünden düşersin.

İlimde ve hukukî meselelerde sana teklif edeceği işlerinden ancak, kendi meşrep ve mezhebine uygun gördüklerini kabul et ki; hükûmet işlerinde başka bir mezhep tutmak ihtiyacında kalmıyasın!

Sultanın dostları ve tarafları ile buluşma. Yalnız sultana kendin yaklaş.

Etrafındakilerden uzaklaş ki şerefin ve merteben yerinde kalsın!

Halk önünde konuşma, yalnız sorduklarına cevap ver!

Avam ve tüccar arasında da dinî ve zarurî bilgiye ait olmıyan sözlerden kaçın ki sevgin ve mala rağbetin üzerinde durulmasın! Zira onlar hakkındaki iyi zanlarını kötülerler ve eğilmeni kendilerinden rüşvet almana atfederler.

Avam arasında ne gül, ne de gülümse!

Çarşı pazara da çok çıkma!

Henüz bülûğ çağına yaklaşmış olanlar ile konuşma! Zira onlar birer fitnedir. Ama küçük çocuklar ile konuşmanda ve onların başlarını okşamanda bir şey yoktur.

Avam ve ihtiyarlar ile yol ortasında yürüme. Çünkü onların arkasında gidersen, bu hal ilmine hakaret olur. Önlerinde yürürsen, onlar seni horlarlar. Zira onlar senden daha yaşlıdırlar.

Resulü Ekrem: (Küçüklerimize sevgi, büyüklerimize saygı göstermiyen bizden değildir.) buyurmuştur.

Yol ağızları ve köşebaşlarında oturma. İcabederse mescitte ve avlusunda olur!

Çarşı, sokak ve camilerde bir şey yeme!

Dükkânlarda da oturma!

- Yol kenarlarında bulunan - çeşmelerden, musluklardan ve sakaların ellerinden su içme!

İpekten yapılma atlas, sâfi veya çeşitli ipekler giyme! Çünki bunlar insanı ahmaklığa, gevşekliğe götürür.

Eşin ile evinde döşekte iken çok lâf etme, buna ihtiyaç hâsıl olunca lüzumu kadar söyle!

Az dokun, hafif yapış; fazla temas etme!

Allahı anmadan ona yakın olma, yaklaşma!

Eşinin yanında başkalarının kadınlarını ve hizmetçilerin işlerini konuşma! Zira, eşin bu sözlerinle sana açıkyüzlülük eder. Küstahlıkta bulunur. Ve sen başka kadınlardan bahsedince, o da yabancı erkeklerden söz etmek hakkını kendinde bulur.

Dul, ya babalı veya analı, yahut kız çocuğu bulunan bir kadın ile mümkünse evlenme! Değilse, en yakın akrabasından hiçbirisinin, kadınının yanına girmemesini şart koş! Çünki, kadın mal ve servet sahibi olunca babası onun bütün malının kendisine ait; kızının elinde iğreti ve emanet bulunduğunu iddia eder.

Elinden geldiği kadar içgüveysi de olma!

Eşin ile birlikte anası ve babası evinde beraber yaşamaktan çekin! Çünkü onlar malını alırlar. Ve bu hususta çok tamahkârdırlar.

Arkası çocuklu kadınlarla evlenme! Çünkü kadın bütün malı onlar için toplar. Senin malından çalar, onlara harcar. Zira bir kadın için evlâdı senden kıymetlidir.

Sakın bir evde iki eşi bulundurma! - İki evlenme; bir kadın ile kal! -.

Şaşırıp aldınsa (iki eşi bir evde birleştirme) ayrı ayrı evde tut!

Evlilik hayatının maddî bütün ihtiyaçlarını sağlamağa muktedir olduğunu bilmeden evlenme!

Önce ilim tahsil et, sonra helâlından mal ve servet edin; ondan sonra evlen! Çünki tahsil zamanında hayatını da kazanmak istersen ikisini bir arada yürütemez, tahsilini noksan bırakırsın!

İlim tahsilinden önce edineceğin servet ise seni dünya ile uğraşmağa, hizmetçiler tutmağa - köle ve cariyeler almağa - teşvik eder. Bu suretle vaktin boşa gider. Çoluk çocuğun olur, nüfusun artar, onların ihtiyacını temine çalışırken ilmi bırakırsın!

Gençliğinin kuvvetli, gönlünün asûde, kafanın zinde zamanında ilim tahsili ile uğraş; sonra mal ve servet toplamağa çalış! Zira evlât ve ayalın çoğalması zihni karıştırır. Hayatını kazanınca da evlenebilirsin.

Her halde Allahtan kork, fenalıklardan korun. Emaneti öde!

Küçük büyük; avam, havas her ferde iyilik ve nasihatta bulun!

Hiçbir kimseyi küçük görme! Vekarını tanı ve herkese saygı göster!

Halk ile çokça düşüp kalkma! Onlar seni arasınlar!

Ziyaretine gelenleri iyi karşıla! Meselelerine cevap ver! Eğer o mevzuun ehli ise ilim ile meşgul olur, değilse sana muhabbet besler.

Dinî esasları arama!.. İlmikelâm meseleleri ile ispata kalkışma!

Zira onlar, seni taklit eden kimseler olduklarından bu gibi meselelerle uğraşmaya yeltenirler ve hataya düşerler.

Herkim sana bir mesele sormağa gelirse, yalnız sorusuna cevap ver! Fazla şeyler ilâve etme! Çünki sorusunun uzun cevabı onu teşviş eder, zihnini karıştırır!

Kazançsız, azıksız on sene de kalsan, ilim öğrenmekten yüz çevirme!

Çünki tahsilden vazgeçtiğin takdirde, yine geçimin darlaşacaktır.

Fıkıhta derinleşmek ve anlayışlarını artırmak üzere sana başvuran taliplerin ilme karşı rağbetini arttırmaklığın için her birini birer oğul ve evlât edinmişcesine karşıla!

Avamdan ve maiyyetinden biri ile münakaşa etme!

Çünki böyleleri ile münakaşa, - itibarını - giderir.

Hiçbir kimsenin yanında, isterse sultan olsun hakkı anmaktan ve söylemekten çekinme!

Başkasının yaptığından daha çok ibadet, verdiklerinden ziyade ihsanda bulunmadıkça canın rahat etmesin!

Çünki halk senin, kendi ibadetlerinden fazlasına önem

vermediğini görünce sende ibadete karşı rağbet azlığına hükmederler; ilminin sana bir fayda sağlamamış olduğuna inanırlar; kendi cahillikleri ile yaptıkları amelleri, senin âlimliğin ile yaptıklarından üstün görürler.

Âlimleri bulunan bir beldeye vardığın zaman orasını kendine tahsis edip halkı etrafına çekip çevirme! Belki sen de oranın sakinlerinden biri ol ki senin orada bir mevki kazanmak istemediğini bilsinler.

Yoksa hepsi aleyhine dönerler. Ve mezhebini de dürtelerler, avamı üzerine çıkarır ve göz hapsine tâbi tutarlar. Bu sebeple boş yere dürtüklenir durursun.

Eğer - âlimler - senden belirli meseleler sorarlarsa verdiğin cevaplar üzerinde onlarla münazara ve münakaşa yapma. Yalnız onlara her şeyi açık delili ile söyle!

Hoca ve üstadlarına dil uzatma!

Yoksa onlar da sana ta'nederler ve arkandan çekiştirirler.

Halktan daima çekin!

Allah için gizli halinde ne isen, açık durumunda da öyle ol!

İlmî bir meseleyi içi ile dışını birleştirmek sureti ile ıslâh et!

Sultan seni hoşlanmadığın bir işe memur ederse kabul etme! Yalnız bu vazifeyi sana ilminden dolayı verdiğini anladıktan sonra kabul et!

Münazara meclisinde korku ve endişe içinde konuşma!

Çünki bu hal, ihata ve kavrayışına noksanlık, diline de ağırlık verir.

Çok gülme! Kalbini öldürür.

Durgun ve vakarlı yürü! - Acele acele, salına sallana yürüme!-.

İşlerinde aceleci olma!

Çünki arkasından çağırılan, ancak hayvandır.

Lâf ederken gürleme, bağırıp çağırma; yüksek sesle de konuşma!

Kendin için daima sükûn ve sükûtu ihtiyar et! Az hareketi de âdet edin ki halk yanında sebatın tahakkuk etsin.

Nas yanında Allahı çokca an ki onlar da bunu senden öğrensinler!

Namazların arkasında kendine bir (vird) tutun! Meselâ; orada Kur'an okur, Allahı zikreder; belâ ve musibetlere karşı ihsan ettiği sabır ve tahammül kudretine, bahşettiği çeşitli nimetlere şükredersin.

Her ayın belirli günlerinde oruç tutmayı âdet edin ki başkaları da bu noktada sana uysun!

Nefsini - daima - mürakabe et ve başkasına karşı koru ki hem dünya ve hem de ahiretine ait amellerinde ilminden istifade edebilesin.

Bir şeyi ne kendin sat ve ne de satın al! Belki bu işlerinle uğraşacak becerikli ve itimatlı bir erkek hizmetçi tut! Dünyaya ve dünyalığına güvenme! Bulunduğun hale de dayanma!

Çünkü Allah varlığının cümlesinden sana soracaktır.

Tüyü bitmemiş oğlanları satın alma! - hizmetçi yapma. -

Sultana yakınlık - vesilesi - arama! Onun seni yakınları arasına almasını da arzu etme! -.

Şayet bunu kendiliğinden yaparsa, halktan gizle!

Zira onlar sana birtakım işler havale ederler, bunların üzerinde durursan, sultan seni horlar; durmazsan halk seni ayıplar. - Her iki halde de küçülürsün. -

İnsanlara hatalarında uyma! Uygun (savab) işlerinde tâbi ol!

Fenalığını bildiğin bir kimseyi, o kötülüğü ile anma! Belki ondan fayda ve iyilik ara! Ve iyi hali ile an!

Meğer ki onun fena hali din hususunda ola. Eğer o fenalığı hakikaten onun diyanetinde görürsen, bunu insanlara söyle ki ona uymasınlar ve ondan sakınsınlar.

Zira Resulü Âlişan efendimizin bu hususta şöyle bir emri vardır :

(Bir faciri (*), «yüksek mertebe ve mevki sahibi de ol-

(*) Facir: Haktan ayrılan, haksızlığa meyleden, Allahın emirlerini tutmıyan, yalan söyliyen, dine ve dinî ahlâka aykırı harekette bulunan ve günahkâr mânalarındadır.

sa, kendisinde görülen günahı ile anın ve başkasına da haber verin ki insanlar ondan sakınsınlar».

Binaenaleyh din hususunda kendisinde bozukluk ve aksaklık gördüğün bir kimseyi bu hali ile zikret ve makamından ürkme!

Çünkü Haktaâlâ senin hakikî yardımcın, koruyucun ve dinin nâsırıdır.

Bunu bir kerre yaptın mı senden korkarlar, heybetin onları basar da dinde bit'at çıkarmağa - uydurma ve sokuşturmacılığa - kimse cesaret edemez.

Kendi sultanından - âmirinden - ilme, - dine - uymıyan bir hal ve hareket gördüğün takdirde kendisine itaat etmekle beraber onu - münasip lisanla - ikaz eyle!

Çünki onun eli seninkinden kuvvetlidir. Ona meselâ:

(Benim âmirim ve sultanımsın. Bu itibarla emrine itaat ederim. Şu kadar ki ilme, dine uymıyan halk ve gidişini de sana haber vermekten kendimi alamıyorum.) dersin.

Bunu bir defalık yapmaklığın kâfidir. Tekrar eder ve ihtarda ileri gidersen seni azarlar ve ezer. Netice itibariyle tekrarın ve ısrarın dinin alçalmasına, zayıflamasına sebep olur.

Gerçi bir veya iki kerre ihtarın ile din meselesindeki ciddiyetin ve ma'rufu emir hususundaki şiddetli arzu ve sabatın anlaşılır.

Şayet o, ilme mugayir hareketi birkaç defa yaparsa sen kendin yalnızken huzuruna gir, din hususunda ona nasihatta bulun.

Eğer kendisi bir bit'atçı ve tevilci ise onunla ilmî münazara ve tartışma da yap.

Eğer hak mezheplerden birine bağlı ve dindar bir zat ise ona Kur'an ve hadîsten bildiğin şeyleri söyle!

Kabul ederse ne âlâ, etmezse; ondan korunmasını Allahtan diliyerek yanından ayrıl!

Ölümü daima hatırla!

Hocaların ve kendisinden bilgi aldığın zatlar için Allahtan af dile!

Kur'an okumağa devam et!

Kabirleri ve büyük zatları ve mübarek yerleri çokça ziyaret et!

Halkın sana arzedeceği Hazreti Peygamberi rü'yada görmüş olmalarını; camilerde, türbelerde ve makberlerdeki mübarek zatların gördükleri rüyalarını iyi karşıla. Red ve inkâr etme!

Hayvanî zevklerine düşkün, nefsanî arzularına uyan kimseler ile beraber oturma!

Yalnız dine davet yolunda böyleleri ile birlikte bulunmakta beis yoktur.

Çok oynama, çok da söğme! - Oyun eğlence yerlerine ve söğülüp sayılan meclislere gitme! -.

Ezan okununca hemen camiye gitmiye hazırlan ki avam senden ileri geçmesin!

Sultanın konağı yakınlarında ev tutma!

Komşunda gördüğün nahoş halleri ört: Çünki sır, sana emanettir.

Nâsın gizli taraflarını açma!

Seninle bir şey hakkında istişare etmek istiyen kimseyi dinle! Seni Allaha yaklaştıracağını bildiğin şeyleri ona söyle!

Bu tavsiyemi de kabul eyle! Çünkü, bundan dünya ve ahiretinde (Allah dilerse) faydalanacaksın!

Cimrilikten kaçın! Çünki herkes cimrilere buğzeder.

Ne tamahkâr ol, ne yalancı.. Karıştırıcı da olma!

Bütün işlerde erkekliğini, insanlığını koru!

Güzel huylu ol, incitmekten kaçın!

Her zaman, her yerde beyaz - temiz - elbise giyin!

Dünyaya rağbet ve hırsı azaltarak nefsini temizle, içinden at, kalb temizliği göstermiye bak!

Fakir olsan da fakirliğini belli etme! - zengin görün -.

Himmet ve gayret sahibi ol! Azmi ve gayreti zayıflıyanın mevkii de zayıflar.

Yolda giderken sağa sola bakma, daima önüne bak!

Hamama gidersen hamam ücretinde ve mevkide nas ile bir olma! Biraz fazla ver ki halk arasındaki mürüvvetin bilinsin ve kadrin yükselsin! Sana hürmet etsinler!

Elden satılacak ve alınacak metaını ve eşyanı - kendin satıp kendin alma -.

Dokumacı ve sair sanat erbabına da havale etme!

Hususî bir adam tâyin et de o yapsın!

Hattâ bunu yapacak emin bir kimse tut.

Satın alacağın hububat ve tartı ile satılan şeylerin fiatlarından indirme yaptırmıya uğraşma!

Bunları alırken de kendin ölçüp tartmağa yeltenme; satıcının ölçü ve tartısına itimat et!

Fakir dünyayı ilim adamları yanında hâkir göster.

Çünkü Allahın yanında olan, dünyadakilerden daha hayırlıdır.

İşlerini ehil ve erbabına havale et ki bilgi ve ihtisasa karşı olan inan ve saygın sağlamlaşsın!

Bu şekildeki hareketin, ihtiyaçlarını daha ziyade korur ve sağlar.

Delilerle konuşmaktan, münazara adabını bilmiyen ve iddialarını delilleri ile ispat edemiyen ilim adamları ile söze girişmekten kaçın!

Mevki ve makam peşinde koşan, halk arasındaki - günlük - meselelere dalan ve bu suretle kendilerine şöhret ve menfaat sağlamak istiyen kimselerin sözlerine ve aralarına karışma!

Çünki onlar bu hususta seni haklı bilseler dahi teslim olmazlar; - sözlerine de önem vermezler -. Şarlatanlıkları ile seni - susturmak ve - utandırmak isterler.

Kibar ve efendi bir zümrenin toplantılarına girdiğin vakit seni yükselterek yer göstermedikçe onların üst tarafına oturma ki onlardan sana üzüntü verecek bir şey ulaşmasın!

Bir cemaat içinde bulunduğun zaman seni saygı ile öne sürmedikçe sen kendiliğinden ileri safa geçme!

- Aynı şekilde muamele görmeden de mihraba geçip imam olma! -.

- Avama mahsus olan - parklara ve mesireliklere de çıkma!

Zalim sultan ve âmirlerin yanlarında bulunma! Meğer ki

kendilerine söyliyeceğin hak söze inanacak ve uyacaklarını bilesin!

Belki onlar senin yanında hak ve helâl olmıyan bir iş yaparlar, sen onları bunlardan menedemezsin; nas da tam ayak direyeceğin vakitte sükût ettiğini görünce onların söz ve hareketlerinin hak olduğunu sanırlar!

İlim meclislerinde hiddet ve şiddet göstermekten sakın!

Halka hikâyeler, vak'alar anlatma! Hikâyeciler hiç şüphe yok ki mutlaka yalan söyler ve anlattıklarına yalan karıştırırlar.

İlim adamından biri ile meclis kurmak - konuşmak - istersen ve o da fıkıh meclisi - şeriat meseleleri ve hükümlerine ait - olursa kendini iyice hazırla da git!

Orada bildiğin şeyleri bütün tahkikatı ile söyle, iyice bilmediklerinden dem vurma ki muhaverenizi dinliyenler huzurunla öğünürlerken hayal kırıklığına uğramasın!

Karşısındakini de haksız ve isabetsiz olarak senden bilgin sanmasın!

Eğer orası bir fetva meclisi ve sorulan şeyler de fetvaya elverişli ise cevabını verirsin, yoksa sebebini söyler ve sözü kısa kesersin!

Muarızının, huzurunda izahata girişmesine ve başkasına ders vermeğe kalmasına mahal bırakmamak için kalkar gidersin!

Yalnız orada bir adamını bırakırsın.

Bu suretle onun kelâmını, görüşünü ve ilminin derecesini anlarsın!

- Sonradan uydurma ve ilâveli şeylerle karışık - zikir meclislerinde bulunma! Bu gibi meclisleri de hazırlama (*).

Talebeden birisinin va'zını da meclisinde dinleme!

Çünki huzurunla onu, sıkar ve şaşalatırsın. Belki itimat ettiğin birisini bulundur! Mahallen halkını teşvik ve cemaatının çoğalmasını temin eyle!

(*) Birinci mâna (ve lâtahdur) alındığına, ikinci mâna da (tuhdır) okunduğuna göredir.

- Bu sözden daha başka mânalar da anlaşılmaktadır. -

Forsundan faydalanan ve tezkiyeni taşıyan bir kimseye va'z meclisi kurdurma! Belki bu işi mahallen halkı ile kendilerine inandığın uzaklarına ve dostlarından birisine havale eyle!

Nüfuzundan faydalanan ve tezkiyeni kazanan birisini doğrudan vâiz tâyin eyleme! Belki bu işi mahallen halkından ve sana yakın olmıyanlardan kendilerine inandıkların ile dostlarından birisine havale et! Onlar takdir ve inha etsinler.

Mevkiinden ve nüfuzundan faydalanabilenleri de vâizlik imtihanına tâbi tut! İmtihan heyetinde sen de bulunma!

Nikâh işini semtinin hatibine bırak! Cenaze ve bayram namazlarını da ona havale et!

Beni de hayırlı duadan unutma!

Bu öğüdümü kabul et; onu ancak sana, senin ve bütün müslümanların iyiliği için yapıyorum.

S O N

İmâm-ı Âzam'ın değerli talebesi İmâm-ı Ebû Yusuf'a tavsiyelerini ihtiva eden bu küçük kitap çok büyük hakikatları dile getirmektedir.

Bu terceme daha evvel «Fıkhı Ekber ve İzahı» isimli eserin sahibi muhterem hocamız ve kıymetli hemşehrimiz Sabit ÜNAL tarafından aslına uygun bir şekilde gayet güzel bir Türkçe ile yapılmıştır. Kendisine bütün Müslüman - Türk okuyucuları huzurunda teşekkür eder, bizlere daha böyle nice nice eserler vermesini Cenâbı Haktan niyaz ederim.

NÂŞİR
Osman YÜKSEL

NOT: Görülen lüzum ve alâka üzerine bu kitapcık tekrar basılmıştır. Okuyandan, okutandan, kitabın müellif ve mütercimindan, cümlenizden Allah razı olsun.

O. Y.

SERDENGEÇTİ NEŞRİYATI

★ **Bu Millet Neden Ağlar?** — Yazan: Osman Yüksel. Dördüncü baskısı: 150 Kr.

★ **Sonsuzluk Kervanı** — Necip Fazıl'ın bütün şiirleri bu kitapta. Fiatı: 350 Kr.

★ **Kanunî Devrinde Bir Sefirin Hatıratı** — Bucbecg'in meşhur eseri. İngilizceden tercüme. Fiatı: 150 Kr.

★ **Şeyh Şâmil ve Şimalî Kafkasya İstiklâl Mücadeleleri** — Yazan: M. Zihni Hızaloğlu. Fiatı: 250 Kr.

★ **Peygamber Kahraman Muhammed** — İslâmiyetin doğuşu, Peygamberin hayatı. İngilizceden terc. Fiatı: 125 Kr.

★ **Bir Nesli Nasıl Mahvettiler?** — Serdengeçti Osman Yüksel'in en çok okunan kitabı. 4 üncü baskı. Fiatı: 150 Kr.

★ **Gülünç Hakikatlar** — Serdengeçti'nin seçme mizahî yazıları. Öldürücü - Güldürücü fıkralar. Fiatı: 250 Kr.

★ **Sokrat'ın Müdafaası** — Apoloji - Hayatı, Felsefesi. 175 Kr.

★ **İlimler ve Sanatlar Hakkında** — Nutuk; J. J. Russou'nun meşhur eseri. Fiatı: 150 Kr.

★ **Bir Adam Yaratmak** — Necip Fazıl'ın en kuvvetli sahn eseri. Fiatı: 250 Kr.

★ **Ayasofya Dâvası** — Derleyen: Avukat M. Emin Akyüz Fiatı: 200 Kr.

★ **Kurtuluş Yolu** — Arapçadan tercüme. Fiatı: 150 Kr.

★ **Birgün Gelecek** — Yazan: A. Rıza Akdemir. Fiatı: 200 Kr.

★ **Kafkas Kartalı** — Yazan: S. Rüştü Karoğlu. Fiatı: 100 Kr.

★ **İmâm-ı Âzam'ın Ebû Yusuf'a Vasiyeti** — Arapçadan tercüme eden: Sabit Ünal. Birinci baskısı: 75 Kr.

★ **Türkleşmek, İslâmlaşmak, Muasırlaşmak** — Ziya Gökalp. Fiatı: 150 Kr.

★ **Ey Türk Uyan!** — Şiirler. M. Emin Yurdakul. Fi.: 100 Kr.

★ **Türkçülüğün Esasları** — Ziya Gökalp. Fiatı: 300 Kr.

★ **Beynelmilel Yahudi** — Yazan: H. Ford. Fiatı: 250 Kr. Bütün bu kitapların tutarı 35 liradır.

★ **Serdengeçti'nin mevcut sayıları:** Mecmuamızın 10 - 32 kadar - (11-17-21) hariç - bütün sayıları mevcut olup fiatlarının mecmuu 950 kuruştur. Yukarıdaki kitaplarla birlikte; 35+9,50=45 liradır. Talebeler için 40 lira. Aşağıdaki adrese 45 lira gönderenler bütün Serdengeçti neşriyatına sahip olurlar. Ödemeli de gönderebiliriz.

Adres: Serdengeçti Merkez P.K. 353 — Ankara.

Fiatı: 35 Kr.

Ayyıldız Matbaası Tel : 11 75 07 — ANKARA 1962